

Riuada del riu Francolí a l'Espluga de Francolí

10 d'octubre de 1994

Fitxa informativa de les marques de l'aigua al territori

CARACTERÍSTIQUES GENERALS

Any de la riuada	1994
Conca	Francolí
Riu	Francolí
Municipi	L'Espluga de Francolí
Lloc	Nord del municipi
Nom – Topònim	Font Major
Situació de la marca	Recinte interior de la Font Major
Nivell assolit	4 m (sobre la base del pont) + (0,5 m sobre el llit)
Tipus de marca	Placa de ceràmica rectangular
Coordenades UTM (ETRS89)	X: 341.354, Y: 4.584.783
Altitud (terrassa fluvial)	406,6 m a la base del terra del recinte on hi ha la Font Major
Observacions	És el naixement del riu Francolí (punt més alt d'aigües permanents)

Font: ACA (02/10/2012)

DESCRIPCIÓ

Fonts:

- *Riuada de Sant Tomàs de Vilanova (riuada dels Ponts) del 10 i 11 d'octubre de 1994. Informe. Junta d'Aigües de Catalunya. Servei d'Hidrologia. 1994.*
- *Mapa de riscos d'inundació i riscos associats de la Riba, riu Francolí. Cartografia de riscos d'inundació. Campanya 1994. Generalitat de Catalunya. Departament de Política Territorial i Obres Públiques. JAC – SGC. Jordi Pujades i Ferrer. 1994-1995.*
- *Análisis de las lluvias y caudales relativos a la avenida de Santo Tomás en el río Francolí el día 10 de octubre de 1994. Julio de 1995. José Dolz Ripollés, Manuel Gómez Valentín, Raúl López Alonso.*
- *Informe de la avenida del 10-10-1994 en el Río Francolí. Eduardo Martínez Marín. Madrid, Abril 1998.*
- *Fotografies antigues. Agència Catalana de l'Aigua. Demarcació de Tarragona. 1994*

Aquesta riuada del 10 d'octubre de 1994 és coneguda com la riuada de Sant Tomàs de Vilanova o riuada dels Ponts.

Durant els dies 10 i 11 d'octubre hi va haver precipitacions intenses a tota la façana litoral de Catalunya i com a conseqüència inundacions de gran importància a diferents punts del territori. A més de les conques del Sud i d'altres de l'interior, també s'hi van veure afectades les del Llobregat, Cardener, Ter, Besòs, Tordera, Fluvià i Muga. Va començar a ploure a última hora del dia 9, va anar a més durant la matinada i no va parar durant hores a tota la serra que envolta l'altiplà de Prades.

La situació va començar al Priorat i part de la Ribera d'Ebre a primera hora del matí, a les capçaleres dels rius Siurana i el seu afluent Cortiella, així com a les rieres d'Alforja i Maspujols, al riu Brugent i al marge dret del Francolí amb pluges de molta intensitat. La resposta d'aquests rius va ser molt ràpida doncs a les 9.00 h del matí ja hi havia incidències fluvials notables com l'evacuació de Porrera (riu Cortiella), guals tallats, erosions de marges, obstrucció de ponts i, sobre tot, la trencada del pont del Brugent a la Riba.

L'embassament de Siurana va obrir les comportes a les 11.00 h del matí. L'embassament de Foix, a partir de les 17.00 h del 10 d'octubre, sobreixia els cabals entrants estimats en uns 300 m³/s.

Les diverses Administracions parlaven de 15.000 milions de pèrdues i es plantejava la declaració de zona catastròfica per a 139 municipis. La recuperació dels danys de l'octubre més plujós de les últimes tres dècades va ser molt lenta. La Generalitat va avaluar els ajuts necessaris en 31.710 milions. Un cop es van calmar les pluges, el consell de ministres va aprovar mesures urgents per reparar els danys ocasionats per l'aigua entre el 9 i el 12 d'octubre a Catalunya i al País Valencià, entre les quals hi havia un crèdit extraordinari de 7.000 milions de pessetes.

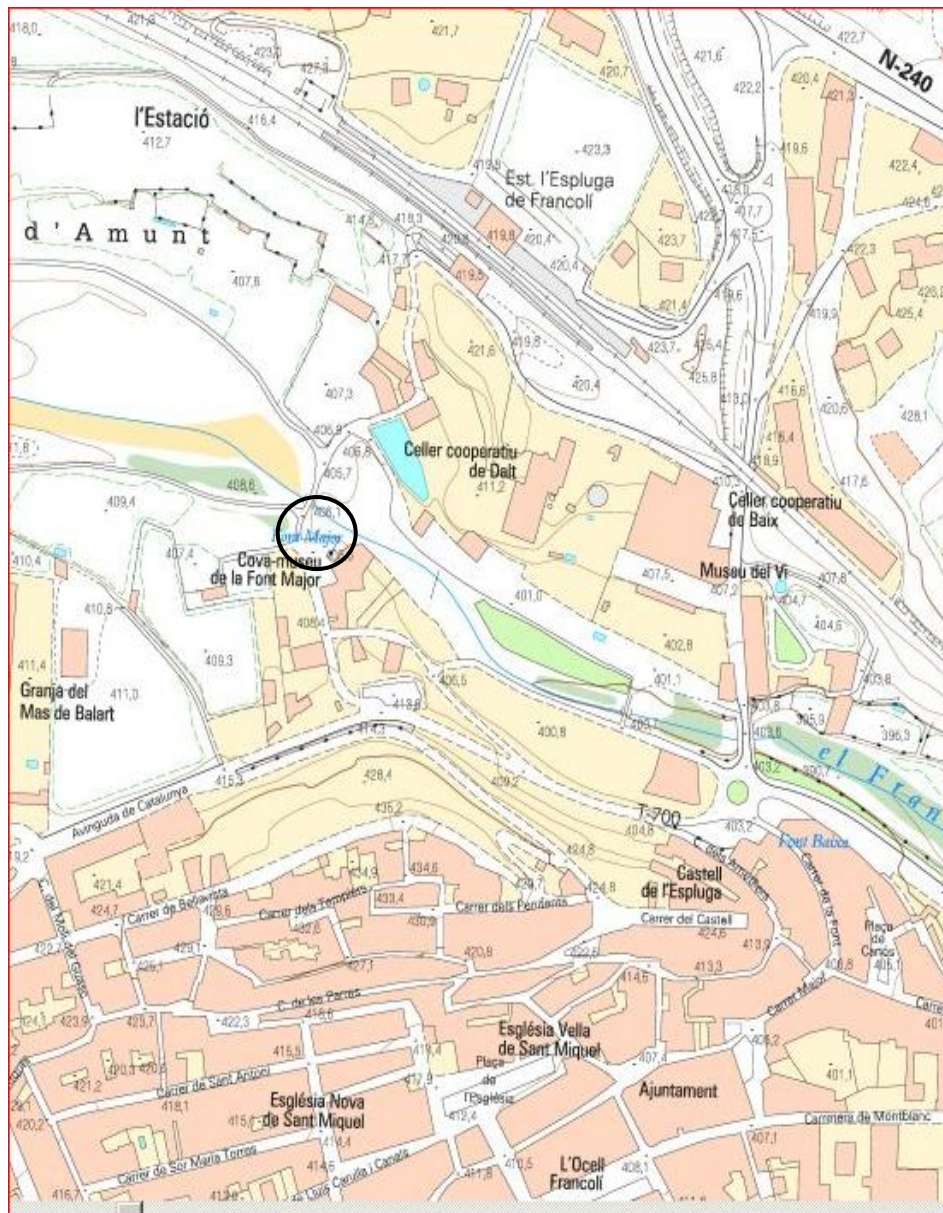
Les pluges i les riuades es van endur nou vides a les comarques del litoral i prelitoral català. L'aigua s'emportava carreteres, ponts, habitatges i vehicles i inundava pobles sencers i conreus. Quaranta carreteres van quedar tallades a Catalunya.

El poble de la Riba, on hi ha la confluència entre els rius Francolí i Brugent, és segurament un dels que més va patir. Històricament ha patit inundacions diverses, com les següents:

DATA	NOM	CABAL	FONT CABAL ESTIMAT
11/07/1792	Sant Cristòfol	1900 m ³ /s	J. Pujades i Ferrer
21/09/1842	Sant Mateu		
24/08/1950	Sant Bartomeu	600 m ³ /s	J. Pujades i Ferrer
24/09/1874	Santa Tecla	2200 m ³ /s	J. Pujades i Ferrer
19/09/1930	Sant Lluc	1600 m ³ /s	Montalbán i Novoa (Manning)
27/11/1936	-	590 m ³ /s	Montalbán i Novoa (Manning)
10/10/1994	Sant Tomàs de Vilanova	800 m ³ /s	ACA

MAPA D'UBICACIÓ

Mapa detallat de la zona, tram, lloc i punt del riu Francolí on està ubicada la Font Major i les plaques, situades concretament en el recinte inferior de la pròpia font. La placa de la riuada del 10 d'octubre de 1994 ha desaparegut, però la de 1874, situada sobre la de 1994 encara existeix.

Font: Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya (ICGC)

FOTOGRAFIES DE LOCALITZACIÓ

Riu Francolí Font Major L'Espluga de Francolí

La Font Major està situada en una plaça, al final del carrer Major, anomenada Placeta dels Goigs. L'ubicació exacta és al nord de la població i al marge dret del curs fluvial del Francolí.

Es pot considerar que la font és el naixement del Francolí (punt més alt d'aigües permanents). A 200 m aigua amunt de la Font Major hi ha la confluència del riu Sec o barranc del Titllar amb el Francolí.

Font: ACA (22/11/2011)

Riu Francolí Font Major L'Espluga de Francolí

Vista de les escales d'accés al recinte on hi ha la Font Major. Es tracta d'un conjunt constructiu molt harmònic. S'hi indica el naixement del riu Francolí.

El rectangle blanc indica el lloc on estava ancorada a la paret la placa de la riuada de 1994, que actualment ha desaparegut. Només queden els cargols i part del perfil.

Més amunt, a la mateixa paret, s'observa la placa de la riuada de 1874

Font: ACA (22/11/2011)

Riu Francolí
Font Major
L'Espluga de Francolí

Foto de la font de les tres canelles, de l'any 1864, dins el mateix recinte de la Font Major. L'aigua es dirigeix cap al llit del riu Francolí.

La Font Major es considera el naixement del Francolí, ja que és el punt més alt d'aigües permanents, encara que, de vegades, la font pot assecar-se però, com es veu, ara no és el cas.

Font: ACA (22/11/2011)

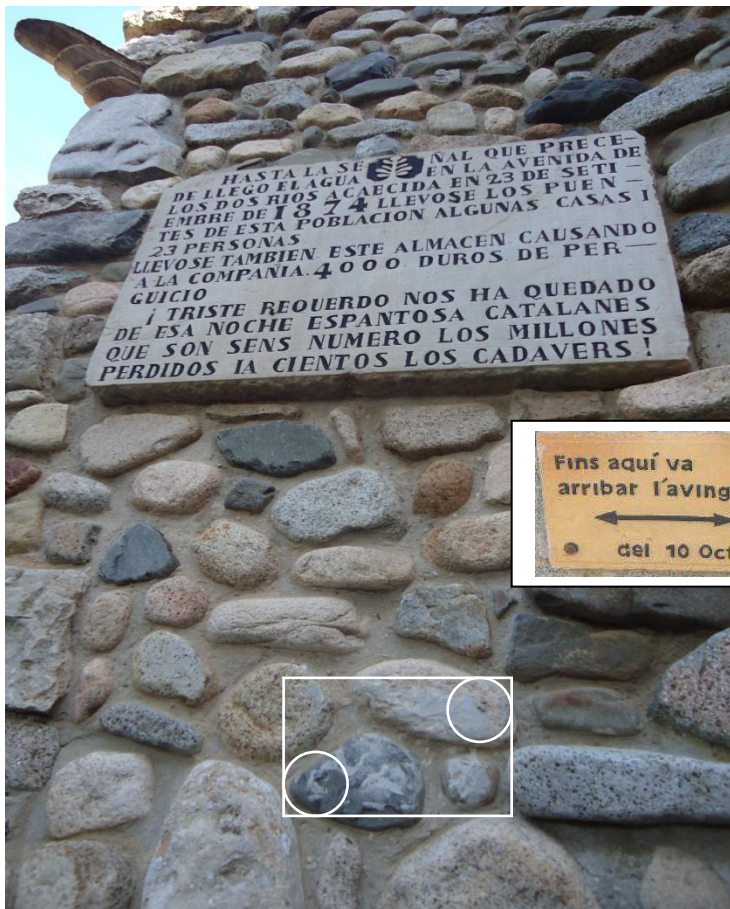

Riu Francolí
Font Major
L'Espluga de Francolí

Sortida del cabal de la Font Major cap a la llera major del Francolí. Aquesta està formada per conglomerats fortament cimentats i resistent a l'erosió. La distància entre el llit i la Font Major és d'uns 15 m.

La pujada del nivell de les aigües ve donada per dos factors: la pròpia Font Major i el riu Francolí, doncs s'hi ajunten ambdós cabals i la font no pot desguassar.

Font: ACA (22/11/2011)

Riu Francolí Font Major L'Espluga de Francolí

Vista del lloc on hi havia la placa de la riuada de l'any 1994 i la seva disposició sota la de l'any 1874.

El rectangle indica la posició de la placa i els cercles mostren les restes de claus metàl·lics o cargols que l'ancoraven a les pedres de la paret.

A títol comparatiu la foto petita mostra una placa igual que la desapareguda.

Font: ACA (22/11/2011)

Riu Francolí Font Major L'Espluga de Francolí

Detall de les restes, les evidències, els vestigis de la placa de 1994.

Els claus o cargols d'ancoratge a la paret i el ciment de les pedres així ho demostren. Fins i tot es pot observar part del perfil de la placa que va desaparèixer: a la pedra que hi ha sobre el cargol de l'esquerra i al costat dret del cargol de la dreta (fletxes).

Font: ACA (22/11/2011)

**Riu Francolí
Font Major
L'Espluga de Francolí**

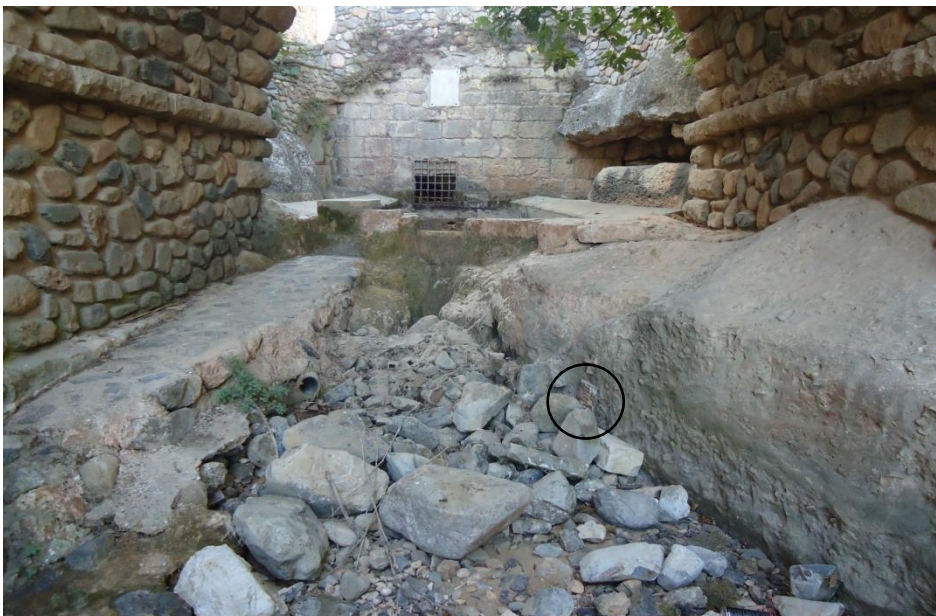
Foto presa gairebé un any després que les anteriors.

La font es pot assecar, i aquest és el cas, després d'una sequera perllongada.

No hi havia aigua, no hi sortia cap cabal del brollador de la Font Major.

Si no plou durant uns quants mesos la descàrrega de la Font Major no es produeix i el riu Francolí se'n ressent.

Font: ACA (02/10/2012)

**Riu Francolí
Font Major
L'Espluga de Francolí**

Aquesta foto va ser presa el mateix dia que l'anterior. El cercle negre indica l'escala limnimètrica que mesura els nivells.

Els sediments s'arrepleguen al fons de la llera i cobreixen en quasi la seva totalitat la escala limnimètrica.

Font: ACA (02/10/2012)

